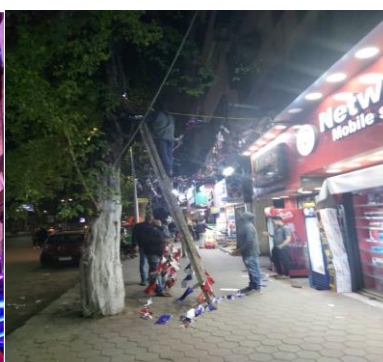

آداب و سنن مصری‌ها در ماه مبارک رمضان

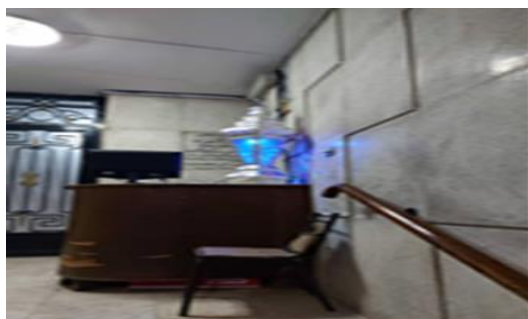
فرا رسیدن ماه مبارک در مصر مانند بسیاری از کشورهای دیگر عربی و اسلامی رنگ و بوی خاصی به همراه دارد شاید بتوان گفت: ماه مبارک رمضان در مصر نه تنها به عنوان ماهی با ریشه‌های مذهبی بلکه جشن بزرگ ملی یک ماهه برای مردم مصر به شمار می‌آید. سال گذشته به جهت اینکه فرا رسیدن ماه مبارک رمضان همزمان شده بود با ورود کرونا به مصر و دولت نیز محدودیت‌های سختی را برای جلوگیری از شیوع آن وضع کرده بود بسیاری از مراسم‌های دینی و برنامه‌های مردمی و حکومتی در مثل چنین ایامی تعطیل شده بود اما امسال که شرایط در مصر بهتر و ترس مردم نیز تا حدود زیادی ریخته شده و وزارت بهداشت مصر هم، در حال حاضر کرونا را تحت سیطره اعلام نموده است بسیاری از مراسم‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های مردمی و حکومتی مرتبط با ماه مبارک رمضان همچون سال‌های قبل از کرونا در حال انجام است در زیر اشاره‌ای خواهیم داشت به برخی آداب و سنن مصری‌ها در این ماه مبارک:

۱- آذین بندی خیابان‌ها و خانه‌ها در آستانه ماه مبارک رمضان

مردم مصر از چند روز مانده به فرا رسیدن ماه مبارک اقدام به آذین بندی خیابان‌ها و کوچه‌ها می‌کنند این کار بصورت خود جوش و توسط مردم کوچه و بازار انجام می‌شود آنها از این طریق خوشحالی خودشان را بخاطر فرا رسیدن ماه مبارک رمضان آشکار می‌نمایند

یکی از سنت‌های ویژه مصریان در روزهای قبل از فرا رسیدن ماه رمضان خرید فانوس است فانوس در قدیم وسیله‌ای برای روشنایی جلوی در خانه‌ها بوده اما اکنون فقط در ماه مبارک به عنوان زینت و نشانی که از نور و نورانیت حکایت دارد خریداری و در جلوی ساختمان‌ها و یا در بالکن آپارتمان‌ها نصب می‌شود.

این فانوس ها در قد و اندازه ها و قیمت های مختلف در مکان های خاصی قبل از ماه مبارک عرضه می شود و هر مصری به فراخور قدرت مالی خویش یکی از آنها را تهیه می کند. -مصریان نخستین کسانی بودند که با روشن کردن آن در ماه رمضان آن را به یکی از سنت های دیرینه در این کشور تبدیل کردند . فانوس رمضان برای نخستین بار در زمان (المعز لدین الله فاطمی چهارمین خلیفه فاطمی) رایج شد ، و آن زمانی بود که المعز لدین الله در پنجمین روز ماه رمضان سال (۳۶۲ق) شبانه وارد قاهره شد-

از دیگر عادت های مصری ها در قبل ماه رمضان تمیز کردن خانه ها و خرید خشکبار و تنقلات برای شب های این ماه می باشد. در حقیقت می توان گفت: مصری ها در مواجهه با ماه مبارک رمضان همان کاری را انجام می دهند که ما در آستانه عید نوروز انجام می دهیم همچنین توزیع بسته های غذایی معروف به بسته های رمضانیه بین اقشار پایین دست جامعه از طرف موسسات دولتی و دینی و نیکو کاران امر بسیار رایجی در آستانه ماه مبارک می باشد.

۲- دارالافتای مصر مسئول اعلام شروع و پایان ماه مبارک رمضان

اعلام شروع و پایان ماه مبارک رمضان در مصر بر عهده مرکز دارالفتوای مصر می باشد این مرکز در پایان ماه شعبان گروه های را برای رصد و رؤیت هلال ماه رمضان به اقصی و نقاط کشور می فرستد و به مجرد رصد هلال دارالفتوا آن را اعلام می کند و به همین مناسبت مراسم جشنی در این مرکز برپا می شود و تلویزیون رسمی مصر نیز آن را مستقیم پخش می کند. امسال دارالافتاء مصر روز سه شنبه (۱۴۰۰/۱/۲۳) را به عنوان اولین روز ماه مبارک اعلام نمود یعنی یک روز زودتر از ایران.

۳- نماز تراویح^۱ سنت مؤکد و اهتمام مصریان به برپایی آن

^۱ - تراویح لغتی عربی است و به نمازهایی اطلاق می شود که مسلمانان سنی در شب های ماه رمضان به جماعت می خوانند. این نماز پس از نماز عشاء خوانده می شود. در بین اهل سنت رسم است که هر شب یک جزء قرآن را در این نمازها تلاوت کنند تا در پایان ماه رمضان، قرآن ختم شود. نماز تراویح بیست رکعت

پس از اعلام شروع ماه مبارک توسط دار الافتاء، مصری ها از همان شب اول ماه مبارک در مساجد اجتماع و نماز تراویح را برپا می کنند و تقریباً این نماز در همه مساجد مصر با حضور تعداد زیادی از نمازگزاران برگزار می شود و بین هر چهار رکعت، امام مسجد به مدت یک ربع به وعظ و سخنرانی می پردازد. مصری ها به این نماز خیلی اهمیت می دهند در طول ماه مبارک آنها سعی می کنند یک ختم قرآن در نماز تراویح داشته باشند البته در دهه آخر ماه مبارک، نماز تهجد (تقریباً همان نماز شب است که در دهه آخر ماه مبارک از نظر اهل سنت میتوان آن را به جماعت خواند) هم به نماز تراویح اضافه می شود و آن نمازی است که از نیمه شب تا نزدیک سحر (از ۱:۳۰ تا ۳:۱۵) می خوانند. سال گذشته برپایی این نماز بخاطر کرونا ممنوع بود اما امسال برپایی آن با رعایت فاصله فیزیکی اجازه داده شده است. از آنجائیکه رمضان سال گذشته مساجد تعطیل بود، مردم، امسال اشتیاق زیادی برای حضور در نماز تراویح دارند. البته چنانچه نماز گزاران و مسجدی دستورات عملی های بهداشتی را رعایت نکند به سرعت با امام جماعت آن برخورد شده و مسجد تعطیل می شود. در همین راستا مسئولان اداره اوقاف مصر چند شب پیش عبدالفتاح طاروطی، قاری برجسته مصری و رئیس هیئت عالی حفظ قرآن جهان اسلام را به جرم بی توجهی نمازگزاران به دستورات بهداشتی و رعایت نکردن فاصله اجتماعی در نماز تراویح شب اول رمضان، بازداشت و مسجد طاروطی را موقتاً تعطیل کردند.

۴- حضور گسترده مردم در نماز جمعه در ماه مبارک

در ماه مبارک رمضان مردم بطور گسترده در نماز جمعه شرکت می کنند شایسته ذکر است که در مصر نماز جمعه در بیشتر مساجد برگزار می شود و اینگونه نیست که نماز جمعه فقط در یک مکان خاص در شهر اقامه شود البته مساجد بزرگ و معروف مثل مسجد عمرو بن العاص در قاهره و مسجد قائد ابراهیم در اسکندریه نسبت به دیگر مساجد شلوغ تر می شود به نحوی که پلیس خیابان ها را برای اقامه نماز جمعه می بندد.

۵- باز بودن شبانه روزی درهای مساجد در ماه مبارک و برپایی حلقه های تلاوت و آموزش قرآن

است اما پس از هر دو رکعت سلام داده می شود، که پس از هر چهار رکعت استراحت (ترویجه) انجام می شود و از این رو آن را نماز تراویح می نامند. ترویجه، وقفه کوتاهی است که از آن برای خواندن دعا یا اذکار استفاده می شود. نماز تراویح در مساجد اهل سنت در کشورهای مختلف برگزار می شود.

از ابتدای ماه مبارک در بیشتر مساجد بعد از نماز صبح، امامان جماعت که منصوب از طرف وزارت اوقاف هستند اقدام به برگزاری حلقه های قرائت قرآن و تصحیح روخوانی می کنند و بعد از نماز عصر نیز به کودکان و نوجوانان آموزش قرائت قرآن داده می شود. مردم روستا های مصر نیز به

طور معمول در این ماه شیخی را به روستا دعوت می کنند تا برای آنها روزی یک جزء قرآن تلاوت کند. و آنها را با احکام آشنا نماید. در ماه مبارک رمضان درهای مساجد در طول روز و تا بعد از نماز عشاء باز است. و در دهه آخر نیز مساجد تقریباً در طول شبانه روز باز می باشند.

۶- اعلام وقت افطار و خوردنی ها و نوشیدنی های مردم مصر در ماه مبارک

در زمان های قدیم حکومت مصر برای اینکه روزه داران متوجه وقت افطار شوند گلوله توپی شلیک می کرد اما اکنون بیش از بیست سال است که دیگر گلوله توپی شلیک نمی شود اما اعلان وقت افطار از طریق پخش صدای شلیک گلوله توپ در تمام شبکه های رادیویی و تلویزیونی مشخص می شود. مصری ها به طور معمول به محض شنیدن صدای توپ روزه شان را با شربت خنکی (مثل شربت تمر هندی، خشاف، عرقسوس، کرکدیه، قمر الدین) باز می کنند زیرا آنها با استناد به حدیثی از پیامبر (ص) که می فرماید: «لا تزال امتی بخیر ما عجلت الفطور» معتقدند باید در باز کردن روزه عجله کرد سپس نماز مغرب را خوانده و بعد از نماز غذا می خورند آنها بطور معمول پس از نماز عشاء شیرینی جات می خورند.

مصری ها عادت دارند که برای ماه مبارک خوردنی ها و آشامیدنی های بسیاری در خانه ذخیره کنند بخصوص آن قسم از خوردنی هایی که مخصوص ماه مبارک است. آجیل، کشمش، لواشک و پودر نارگیل از جمله چیزهایی هستند که تقریباً در خانه همه مصری ها در این ماه موجود است. برخی از مردم مصر، لواشک را قبل از افطار، چند ساعت در آب میگذارند و چند دقیقه قبل از افطار از آن یک نوع نوشیدنی درست می کنند و بعد افطار می نوشند.

۷- رونق دید و بازدید در ماه مبارک رمضان

مصری ها در ماه مبارک زیاد به دیدار یکدیگر می روند و خانواده های بزرگ بر سر یک سفره جمع می شوند و تا پاسی از شب بیدار می مانند روز اول ماه مبارک، روز خانواده هاست ، یعنی بزرگ خانواده افراد خانواده اش را به افطار دعوت میکند، لذا به این ماه (شهر اللمة) میگویند یعنی ماهی که همه را دور هم جمع می کند. خانواده های مصری گاهی در این شب ها به صورت دسته جمعی از خانه خارج شده و به تفریح گاه ها و یا رستوران ها برای صرف شام می روند در ماه مبارک خیلی از مردم تا سحر بیدار هستند و مراسم سحری خوری در رستوران ها و هتل ها انجام می شود. مصری ها عادت دارند که سحرها "فول(باقالی)" بخورند زیرا معتقدند باقالی سنگین و دیر هضم است لذا جلوی احساس گرسنگی را می گیرد.

۹- سفره های افطاری(موائد الرحمان) در ماه مبارک رایج است

نیکو کاران مصری عادت دارند که در ماه مبارک سفره های افطاری(موائد الرحمان) در خیابان ها و مکان های مشخص و گاهی در خانه هایشان پهن کنند و از روزه داران پذیرایی نمایند انجام این کار به اندازه ای مورد اهتمام است که گاهی در یک خیابان چندین سفره افطار پهن می شود و با برنج و گوشت و دیگر غذاها از روزه داران پذیرایی می شود و چه بسا روزه دارانی که بر سر یک سفره می نشینند عددشان به بیش از هزار نفر برسد.

۱۰- برگزار نکردن مراسم ازدواج و خودداری از درگیری و نزاع در ماه مبارک

مصری ها در ماه مبارک مراسم های ازدواج را تعطیل کرده و سعی می کنند با یکدیگر نزاع نکنند آنها در راستای عمل به حدیثی که می گوید: «إِذَا سَبَكَ أَحَدُ أَوْ شَتَمَكَ فِي رَمَضَانَ فَقُلْ إِنِّي أَمْرٌ صَائِمٌ» اگر کسی تو را در این ماه سب و شتم کرد و ناسزا گفت: بگو که من روزه هستم. از درگیری و نزاع در این ماه می پرهیزند و این دعا را «اللهم انك عفو كريم تحب العفو فاعف عني» -خداوندا تو بخشنده و کریم هستی و گذشت و عفو را دوست داری پس از من درگذر - بسیار می خوانند.

۱۱- مسحراتی

"مسحراتی" از دیگر سنت های قدیمی مصری ها در ماه مبارک که دیگر کمتر به آن توجه می شود حضور مسحراتی در سحر ها برای بیدار کردن روزه داران است در روزگاران نه چندان دور به هنگام سحر، شخصی که در میان عموم مردم مصر به "مسحراتی" معروف بود هنگام سحر با کوبیدن بر طبلی که بر دوش انداخته و در خیابان ها و کوچه های شهر پرسه می زد مردم را برای خوردن سحری از خواب بیدار می کرد البته حضور مسحراتی در کوچه و خیابان اگر چه شاید دیگر در شهرهای بزرگ رواج نداشته باشد اما در شهرهای کوچک و روستا های مصر هنوز این سنت پا برجاست.

۱۲- پرداخت زکات فطره

مصری ها در شب آخر ماه بر اساس اعلام دارالفتوا زکات فطره خود را می پردازند و از این محل مقدار زیادی مواد غذایی جمع آوری می شود زکات فطره سال قبل برای هر نفر ۱۷ جنیه تقریبا معادل ۲۵۰۰۰ تومن ایران بود مردم مصر زکات خودشان را به جمعیت های خیریه و یا به اشخاصی مانند شیخ الازهر پرداخت می کنند تا آنها آن را در بین فقرا تقسیم کنند.

۱۳- پخش سریال های تلویزیونی در ماه مبارک

در دهه های اخیر شروع ماه مبارک رمضان مصادف است با پخش سریال های جذاب تلویزیونی، کشور مصر از دیر باز یکی از کشورهای پیشرو عربی در ساخت و تولید فیلم بوده است لذا بسیاری از کانال های تلویزیونی مصر در این ماه در رقابت با یکدیگر با پخش سریال های جذاب تلاش دارند تا تماشاگران بیشتری را جذب نمایند. امسال نیز ۲۳ سریال تلویزیونی برای ماه مبارک ساخته شده و در حال پخش است ان شاء الله در گزارش دیگری به طور جداگانه به موضوع سریال های ماه رمضان امسال در مصر خواهیم پرداخت.